

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1325589/1

ב"ה

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב מיכאל עמוס

המערער: [REDACTED] ת"ז [REDACTED] (ע"י ב"כ עו"ד יהונתן קניר)

נגד

המשיבה: [REDACTED] ת"ז [REDACTED] (ע"י ב"כ עו"ד ציפי פיק)

הנדון: חלוקת רכוש - כריכה

פסק דין

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי מיום 1.6.21 פסק דין שהכריע לגבי איזון המשאבים בין הצדדים, ובדגש על חלוקת ערך החברה שבבעלות המערער (להלן האיש) ואחיו.

העובדות הצריכות לנו בקצרה:

- 1) הצדדים נשואים משנת 1994 ומנהלים הליך גירושין משנת 2019.
- 2) למערער חברה בשם [REDACTED] בשותפות עם אחיו. חברה שהוקמה בשנת 2000 משכך חלקו של האיש עומד לחלוקה על פי חוק יחסי ממון.
- 3) שווי החברה בהתאם לחוות דעתו של רו"ח רוזנבלום - מומחה מטעם בית הדין היא [REDACTED].
- 4) הכרעת בית הדין הייתה כי על האיש להעביר לאישה סך [REDACTED] עבור מחצית שווי חלקו בחברה.

טענות הערעור:

- 1) טעה בית הדין בכך שלא לקח בחשבון כי המימון להקמת החברה נעשה בין השאר מתמורת מכר מניות האיש בחברת [REDACTED] - אותה קיבל בירושה, משכך דמיה אינם ברי איזון.
- 2) טעה בית הדין שקבע כי על האיש לרכוש את חלקה של האישה בחברה, ולשלם לה את שווי חלקה. לדבריו אין הוא רוצה בכך, אין לו כספים בסדר גודל שיכול לאפשר רכישה זו. והאיזון בחברה יהיה איזון בעין ע"י העברת מניות ושותפות בחברה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

3) לחילופין טעה בית הדין בכך שחייב תשלום על פי מלוא ערך החברה ולא לקח בחשבון את העובדה כי מכירת החברה בשוק החופשי הייתה מחייבת במס רווח הון בסכום של כ-30 אחוז, משוויה.

4) עלתה גם טענה לגבי ניכוי חובות, אולם בדיון לפנינו התברר כי ישנה הסכמת הצדדים לגבי עניין זה.

עתה נבוא להכריע לגופם של דברים:

לגבי הטענה כי חברת [REDACTED] הוקמה מכספים שהיו בבעלות המערער ממכירת חברת [REDACTED] לא מצאנו טעות בהחלטת בית הדין האזורי, ביה"ד ניתח את העובדות והגיע למסקנה שהחברה הינה ברת חלוקה, ובהתבסס גם על הבהרת המומחה מיום 2.2.21 שעיקר כספי המכר של חברת [REDACTED] לא הושקעו מעולם בחברת [REDACTED] וגם מקצת הכספים שיתכן והושקעו ניתנו בתור הלוואת בעלים שהוחזרה.

לגבי צורת החלוקה של חלקו של המערער בחברת [REDACTED]

נקדים ונאמר שאילו היה עומד האיש לפנינו וטוען כי איננו יכול לשלם עבור מחצית החברה, ולכן ברצונו להוציא את מחצית חלקו או את מלוא חלקו בחברה למכירה ולשלם את התמורה לאישה, אז היה מקום לשמוע את טענתו, אולם הרושם שעולה הוא שלמעשה טענות אלו נטענות יותר ככלי דרכו הוא מבקש להפחית את הסכום שעליו להעביר לאישה.

ברור לנו שהאיש אינו חפץ במכירת החברה (שהיא חברה מצליחה), ואם האפשרות שתעמוד בפניו תהיה למכור את מלוא חלקו אזי ימצאו הכספים לשלם לאישה את חלקה (אם על ידי העברת חלקו בדירה או בצורה אחרת) אלא שטענתו על חוסר אפשרות כלכלית מהווה חיזוק לטענתו העיקרית שהיא בעצם המחיר אותו חויב לשלם.

מנגד נטען על ידי האיש כי רוצה הוא להעביר את המניות ישירות לאישה, טענה זו נדחת שכן לא שייך להעביר את המניות בפועל מבלי לפגוע ישירות בערכן, וזאת לאור מצב היחסים בין הצדדים שוודאי אינו תקין, ונציין לדברי הרמ"א בחו"מ סימן קע"א סעיף ה' שבכל מקום שהחלוקה תביא להפסד של חומש לא אומרים שנחשב שיכול לחלוק בעין ועיי"ש בדברי החת"ס שהובאו בפתחי תשובה אות ג' ובנוסף כבר נפסק בשולחן ערוך אה"ע"ז סימן קיט כי אין נכון שאחר הגירושין יישארו עסקים משותפים בין הצדדים.

טעמים אלו נצרכים, אילו הייתה האשה מעורה בניהול החברה ויש ביכולתה לנהלה, שאז העברת המניות בעין לא הייתה פוגעת בזכויותיה הפיננסיות. אמנם מכיוון שהחברה היא חברה משפחתית של האחים והאשה אינה מעורבת ומצויה בדרכי ניהולה, במקרה שכזה אין לחלק החברה בעין, וכמו שנכתב בפסק דינו ובהוראתו המנחה של השופט א. רובינשטיין, בבע"מ 1681/04 המעלה את הבעיות בפירוק שיתוף ע"י חלוקה בעין וז"ל פסק הדין:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ז. בפסקי-דין לא מעטים נדרשו בתי-המשפט לבעייתיות שבהעברת בעלות במניות חברה משפחתית לידי בן-הזוג. זו ברורה ומדברת בעדה: עסק

משפחתי אינו יכול להתנהל ככלל בשעה של מריבה אישית גדולה בין בעליו, ושעה שכל אחד מהם מושך את העגלה לכיוונו בדרך ניהולו ובגישתו העסקית. חברה משפחתית שהגיעה למצב של פירוק שיתוף בשל סכסוכי משפחה עדיף לה, בסברה הישרה, שתגיע לביצועו של החיתוך שעה אחת קודם. ואכן, הפסיקה הצביעה – מחד גיסא – על הנזקים העלולים להיגרם לחברה המשפחתית כתוצאה מהעברת בעלות במניות, ונקבע כי זיכויו של בן-הזוג גם באספקטים הניהוליים של המניה "עלול להביא לשיבוש חמור והרסני של החברה", וכי "זכות לשיתוף בנכסים אינה מקנה זכות לחדור לחברה פרטית, שמתנהלת תוך הרמוניה ושיתוף פעולה בין חבריה ובין מנהליה" (ה"פ (ת"א) 39/89 ברנוביץ נ' ברנוביץ (להלן – פרשת ברנוביץ [10]), בפסקה 6). במקום אחר התייחס בית-המשפט לחשש שרישום המניות על שם בת-הזוג "...עלול להביא למריבות אין סופיות בהפעלת החברה, ולשיתוק פעולת החברה" (תמ"ש (ת"א) 20644/96 סטריק נ' סטריק (להלן – פרשת סטריק [13]), בפסקה 19). לעתים תקנות החברה אינן מאפשרות כלל את העברת המניות לבן-הזוג (תמ"ש (ת"א) 15360/96 סטולר נ' סטולר [14]), ועצם ההעברה יכולה לעלות כדי כפייתו של שותף לא רצוי על שאר בעלי המניות. כל אלה דברים נכוחים הם. מאידך גיסא, נזקקו בתי-המשפט לנזק העלול להיגרם לאישה מרישום המניות על שמה: "בחברה משפחתית... אין זה רצוי לרשום מחצית מניות ע"ש האשה, שאינה רצויה בה. הדבר גם עלול להביא לכך ששווי זכויות האשה בחברה ירד ערכם כתוצאה מדפוסית התנהגות שינקוט הבעל" (פרשת סטריק [13], שם).

בפרשה אחרת קבע בית-המשפט המחוזי כי "הנתבעת [כך במקור – א' ר'] איננה יותר בת משפחה של הנתבע. אין זה רצוי שהיא תקבל מניות בחברות שאיננה רצויה בהן. הדבר עלול לשמש גם פיתוי, להקטין את זכויותיה בחברות בעתיד, בדרכים שונות" (מ"א (ב"ש) 766/92 שטיינמץ נ' שטיינמץ [11], בפסקה 27), קביעה שזכתה לאישורו של בית-משפט זה (ע"א 803/00 שטיינמץ נ' שטיינמץ (להלן – פרשת שטיינמץ [3])).

ולבסוף, שיקול נוסף: "הסדר ממוני הקושר את בני-הזוג זה לזה אחרי פרידתם אינו רצוי..." (פרשת סטריק [13], שם), והפירוד הריהו בחינת "כריתות – דבר הכורת בינו לבינה" (גיטין, פג, א [א]). אף אלה כולם קושט דברים נכונים. עם זאת מובן כי על הדברים להיבחן לפי נסיבות החברה, ולא הרי חברה משפחתית שבה בן-זוג אחד בלבד, והאחר הוא "שותף" פורמאלי או נומינלי, ולעתים אף "לא פורמאלי" כלל כבענייננו, כהרי חברה שבה שני בני-הזוג פעילים, ובמקרה כזה הדברים מורכבים יותר.

ח. המקרה שלפנינו מדגים שיקול מהותי נוסף: פער הזמנים שבין מועד הפירוד בין בני-הזוג ליום ביצוע פסק-הדין. בפסק-הדין המקורי נקבע מועד הפירוד לשנת 1995. אין כל ספק כי ממועד זה ואילך היו המניות בשליטתו הבלעדית של המשיב "כחומר ביד היוצר, ברצותו מאריך וברצותו מקצר", כדברי הפייטן. למבקשת לא הייתה אפשרות לאורך השנים להשתתף בניהול החברה, ליטול חלק בקבלת החלטות ולוודא כי זכויותיה אינן מקופחות. ...

ט. ואכן, בגין שיקולים מעין אלה פסקו בתי-המשפט, במקרים מספר, כי את הילכת השיתוף יש ליישם על-ידי תשלום שוויין של מניות החברה נכון למועד הפירוד (כך בפרשת ברנוביץ [10] ובפרשת סטריק [13] הנזכרת אף היא). הסדר עקרוני דומה נקבע באשר למניות שתקנון החברה אינו מאפשר את העברתן: "כאשר מדובר על זכות בלתי עבירה (מניות באגודה שיתופית) חזקת השיתוף אינה מקנה זכות קניינית אלא זכות למחצית שווי המניות" (תמ"ש (י-ם) 771/01 נ. ב. נ' ש. ב. [15], בפסקה 8).

גם באשר להסדר איזון משאבים נדחתה, בשתי ערכאות, בקשת הבעל להעביר לאשתו מניות חברה משפחתית בעין, והוא חויב לשלם לה את שוויין (פרשת שטיינמץ [3]). אכן, בכל הנוגע להסדר איזון משאבים הותיר המחוקק שיקול-דעת נרחב לבית-המשפט (סעיפים 6-8 לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973), אך למעשה – וכמסתבר – קיים מרחב שיקול-דעת גם באשר לחזקת השיתוף. ..

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טז. במקרה דנן לא הייתה למבקשת כאמור יד בניהול החברה, וכל מה שעבר על החברה מאז יום הפירוד ועד הנה אינו מצוי בשליטתה. אין מקום להפוך אותה לשותפה רטרואקטיבית בניהולו של גוף, ברווחיו או בהפסדיו משלא הייתה לה שותפות אמיתית בשליטה בו. אין מקום אפוא לשתפה בפירותיו לא ב"ענבים" ולא ב"באושים", כלשון השופט טירקל בע"א 5640/94 הנ"ל [9], בעמ' 257.

מטעמים אלו אין אנו יכולים להענות לבקשה לחלק החברה בעין.

נותרה לפנינו אם כן השאלה לגבי המחיר, בעניין זה הכריע בית הדין קמא כי התמורה אותה יש לשלם היא הערך שנקבע בשמאות ואין לקזז מסכום זה את המס שיצטרך לשלם הבעל, כשימכור חלקו בחברה,, בעניין זה נראה שיש מקום לקבל את טענות הערעור וכפי שנכתוב להלן:

לעניין זה של שיעור התשלום ישנם מספר גישות משפטיות שהלכו בדרכים שונות ונציין מכללם (המקורות לקוחים מתוך מאמר שפורסם על ידי עו"ד שמואל מורן, ואדים פורטנוי רו"ח, אהוד שושן רו"ח ופורסם באתר לשכת עורכי הדין):

- בע"מ 4660/16 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 5.9.2016), דחה השופט מזוז בקשת רשות הערעור תוך התייחסות מפורשת לפסיקת ערכאות קודמות: "בית המשפט קבע, כי למשיבה חלק במניות והורה למבקש להעביר לה את חלקה בכסף ולא במניות בעין. ככל שיותר המבקש את המניות בידו ויעביר למשיבה את שוויין מכיסו, הרי לפנינו מכר רעיוני מאת המשיבה למבקש, וככל שימכור את המניות לצד ג' על מנת להעביר לה את חלקה, הרי לפנינו מכר רעיוני של המשיבה לצד ג'. בשתי החלופות הללו לפנינו מכר רעיוני שעורכת המשיבה, ולפיכך עליה לשאת בחבות המס הכרוכה במכר המניות, ככל שישנה. על רקע זה, העמיד בית המשפט לענייני משפחה אפשרות למבקש להציג אישור מאת רשויות המס בדבר חבות במס, בין אישור תשלום מס בפועל במכר לצד ג', ובין אישור עקרוני בדבר חבות במס בגין העברת מניות המשיבה אל המבקש"
- בע"מ 2943/16 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 8.12.2016), אשר פורסם מספר חודשים לאחר מכן. ציין השופט מזוז כי "אכן, השאלה האם יש לנכות מס רעיוני בהעברת מניות בין בני זוג אגב הליכי גירושין לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973, היא שאלה עקרונית שלמיטב ידיעתי טרם הוכרעה בפסיקה"
- בתמ"ש (ת"א) 12220-08-12 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו 28.4.19), נקבע חיוב מותנה דחוי במס. לפי פסק הדין, שווי הנכס לצרכי איוון יחושב ברוטו, אך במקרה של מכירת מניות ותשלום מס בעתיד – תשלם בת הזוג את סכום המס בגין חלקה במניות עד למועד הקרע, בכפוף "להצגת אישור מטעם רשות המיסים עם הסכום הסופי שעל התובעת לשלם בפועל"

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

• בפסק דין (890096/7) שניתן בבית הדין הגדול, (פסק דין שחתומים עליו שניים מהח"מ) נקבע: "כי לאחר העיון, ולאחר שמיעת דברי הצדדים בשאלה עקרונית זו אנו מקבלים את הערעור גם בנקודה זו, ושווי העסק לאיזון יהיה שוויו לאחר ניכוי מס חברות משווי לפי הערכת שמאי. כך מקובל בכל איזון משאבים וכך ראוי להיות. איזון המשאבים מתייחס למה שנצבר על ידי בני הזוג במהלך הנישואין ועד מועד הקרע. העסק שהוקם משווי אפס והגיע לשוויו העדכני במועד הקרע, הוא כמו כל הכנסה אחרת החייבת במס. העובדה שהמס לא משולם מידיית או לשיעורין עם צבירת ההון העסקי אלא על ידי מימושו (עם מכירתו) היא לא לעניין חבותו אלא רק זמן פירעון המס, ולא התלייתו של התשלום בעתיד, ולכן, מה שצברו בני הזוג הוא שווי העסק בניכוי המס שבו הוא מחויב. העובדה שגורם חיצוני מוכן לשלם עליו 1,000,000 ₪ הינה בגלל שהוא לא יחויב במס רק על השבחתו מכאן ואילך. אילו את המס על ההשבחה מהעבר היה צריך לשלם הקונה, הרי ששווי של העסק היה 1,000,000 ₪ פחות המס שהיה עליו לשלם. העובדה שכיום, כמה שנים אחר כך העסק קרס ושווי כיום הוא הרבה פחות משווי אז, מוכיחה שלהמשיך בתפעולו של העסק ולא למכור אותו, היא החלטתו של המערער בלבד והוא נושא באחריותה, ולכן שוויו של העסק במועד הקרע הוא השווי כפי שהוא עומד למכירה, וממילא, השווי לאיזון הוא לאחר ניכוי המס."

נחזור ונבהיר הדברים בצורה אחרת, ונדגים הדברים במקרה דומה של מוכר בית הבנוי על קרקע של מנהל מקרקעי ישראל, במכירה שכזו השמאות קובעת את שווי הנכס, (שנקבע בדרך כלל לפי מצבו, סביבתו וההיצע וביקוש לנכס בזמן ובמקום) והוא הסכום שישלם הקונה. עם זאת המוכר לא יקבל בפועל את כל הסכום, מפני שמסכום זה יש לשלם תחילה דמי הסכמה למנהל, שללא תשלום זה לא יהיה ניתן להשלים את עיסקת המכר. משכך בפועל שווי הבית למוכר הינו שווי השמאות בהפחתת דמי ההסכמה, וכשנעשה איזון משאבים, האיזון ייערך רק בסכום שישאר בפועל ביד הקונה.

ומינה לנידון דידן, למעשה שאלה זו העומדת לפנינו נוגעת לצורת השמאות של הנכס, שהרי סכום השמאות אינו שווה והינו תלוי עסקה, ובמילים אחרות אינו דומה שווי הנכס כשהוא נמכר כשחיובי מס עתידיים כבר שולמו, לבין מצב בו לוקח הקונה על עצמו את חיובי המס העתידיים, ואין ספק כי הקונה ייקח עובדות אלו בחשבון כבואו לקצוב את המחיר אותו הינו מוכן לשלם עבור הנכס.

אכן נעשתה שמאות, אולם שמאות זו מבוססת על כך שמדובר בנכס נקי ממס ואם ימכור הקונה את הנכס ישלם רק על ההשבחה שתעשה מכאן ואילך, ולא על השבחת עבר. יחד עם זאת מהיכי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיתי לקזז את מלוא סכום המס שכן מי אמר שהחברה תימכר כלל, וישולם מס וכפי שאמנם ציין בית הדין האזורי.

השאלה הנשאלת הינה שאלה של שמאות שנוגעת לנסיבות כל מקרה, ונסיבות אלו מבוססות בין השאר על הסיכוי כי החברה תמכר בעתיד, על טווח הזמן עד למכירת החברה, על האפשרות כי תמכר בסכום פחות מזה שבו נרכשה, ועל הצורך של מימון הרכישה, ועוד נתונים לפי שיקול דעת בית הדין ובהתאם לכל מקרה.

דוגמא להתייחסות שכזו מצינו במכות ג' לגבי ערכו של שטר דחוי ושם מבואר כי מעדיין אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו אלף זוז על מנת ליתנן לו מכאן ועד שלשים יום והוא אומר מכאן ועד עשר שנים האומדים כמה אדם רוצה ליתן ויהיו בידו אלף זוז בין נותנן מכאן ועד ל' יום בין נותנן מכאן ועד עשר שנים:

ומבואר שחיוב עתידי של סכום מסוים אינו שווה לחיובו כעת, וכמה אפשרויות הפסד יש לנכס במשך השנים עיין שם. והדברים מצויים יום יום בדוחות אקטואריים שהסכום המהוון נמוך בהרבה מהסכומים האמורים להשתלם בהגיע עת מימוש הזכויות.

נוסיף, כי נדון זה יש לו השלכה גם להעברת מחצית דירה אגב גירושין, שהוא דבר המצוי בכל יום בבית הדין, ולכאורה גם כאן יש לדון בערך הנכס שהרי השמאות אינה בהכרח משקפת את תשלומי המס שיצטרכו לשלם הצדדים אילו מכרו את הנכס לצד ג', וכשאחד הצדדים לוקח על עצמו את הדירה כולל המיסוי הנדחה הרי היה מקום לתת לזה משקל בשמאות.

אמנם על דרך כלל אין בכך נפקותא שהרי הצד המוכר לא היה משלם מס בכל מקרה מאחר ויש לו פטור על דירה יחידה, וגם הקונה לא יצטרך לשלם בסופו של יום, ובכל מקרה מאחר ומתקיימת בדרך כלל התמחרות הרי שיכול הצד הקונה להימנע מלקנות את הנכס, אמנם במקרה שלפנינו בו מבחינה מסוימת אנו חורגים מגדרנו ומחייבים את המערער בקניית הנכס, הרי שאין זה מהראוי לכופו בקניית הנכס על פי השמאות הגבוהה.

ונציין גם כי ניתן עקרונית לילך גם בדרך אחרת והיא העברת מניות החברה בעין לאישה ומכירתם חזרה לאיש דבר שהיה מוביל לארוע מס, ומסלק גם את הטענה בדבר תשלום מיסים נדחה. אפשרות זו נותנת אפשרות אחרת לשום את התשלום-היינו כמה הייתה מוכנה המוכרת (האישה) להפחית מהשמאות כדי לקבל תמורה הפטורה ממס. נוסיף ונאמר, הרי על פי חוק יחסי ממון רשאי מי שצבר נכסים לערוך איזון בעין, אלא שכאמור לעיל, אין אנו עושים כן בחברה משפחתית, מפני הנזק שיהיה לחברה או למקבל המניות בעין. עם זאת אין אנו רשאים לחייב את מי שמחויב באיזון לשלם השווי המלא, שהרי יטען אילו הייתי עושה האיזון בעין, השווי הרלוונטי של מחצית חלקי, היה פחות, ומדוע אשלם מממוני שווי שאין באפשרותי לקבל במכירה בעין של החברה.

ובדרך אחרת, הרי הבעל יכול לטעון, מכיוון שהחברה היא חברה מצליחה אין לי עניין למכור חלקי בחברה ולשלם מס, אדרבא אני מעוניין להמשיך להחזיק במניות, לנהל החברה, ומשכך הצפי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שווי החברה וממילא חלקי יעלה, אלא שעל פי חוק במסגרת איזון המשאבים עלי להעביר מחצית מזכויותי בחברה לאשה, על פי חוק זכותי להעביר לה המניות בעין, דא עקא מכיוון שהחברה היא חברה משפחתית העברת מניות בעין אינה ראויה מהטעמים שנוכרו בפסק דינו הנזכר של השופט רובישיטיין, משכך אני יכול להעביר מחצית מזכויותי לאשה בעין, תרצה תחזיק בהם, תרצה תמכרם לצד ג', אם תמצא מי שיקנה, ואם לא אני אאלץ לקנות את חלקה ממנה כדי למנוע ממנה נזקים מחד גיסא, וכדי שאוכל להמשיך להחזיק בחברה ולהמשיך לפתחה ללא חשש נזק. מעתה אין אני צריך למכור חלקה בחברה או לשלם לה מכספה, אני אעביר חלקי לאשה ובעל כרחי אאלץ לקנות ממנה את מה שקיבלה, עם זאת מכירת חלקה בחזרה אלי תצריך ארוע מס, אך חיוב מס זה מוטל על האשה, דהיא רוצה למכור מה שאתן בעין, ומשכך יש לקבוע שהשווי שתקבל עבור חלקה הינו שווי מחצית חלקי בחברה, בהפחתת גובה המס, שתצטרך האשה לשלם במכירתה לי.

אמנם לאידך גיסא, גם האשה יכולה לטעון, אם הבעל היה מעביר לי זכויותי בעין, ולא היה חשש שהחזקתי במניות, תגרום נזק לחברה, או שיהיה בכוחו לפגוע בחלקי, הייתי מעוניינת להחזיק במניות שאקבל, שהרי הם מניות של חברה מצליחה, שיש צפי הגיוני שערכם ושווי החברה יעלה. דא עקא במציאות שנוצרה ומהחששות לנזקים כאמור בפסה"ד הנזכר, אני נאלצת למכור חלקי כדי שלא אנזק או כדי שהחברה לא תינזק, ומדוע שאני לבד אשא בתשלום המס הנזכר, כשאני נאלצת בעל כרחי למכרה, למרות שבנסיבות אובייקטיביות לא הייתי מוכרת. ומדוע שהבעל לא ישתתף בארוע המס שאני נאלצת לשלמו. מכאן מתבקש כי במקרה זה שלפנינו היה מקום להוריד מדמי הרכישה אחוז מסוים של שווי המס.

אך גם על דבר זה יוכל הבעל לטעון, אני אדם ישר, לא יקרה לך שום נזק אם תמשיכי להחזיק במניות, ולא יהיה ארוע מס. אמנם הפסיקה חוששת לנזקים שיכולים להיגרם לך, ומחייבת אותי שלא לערוך חלוקה בעין. אך מהיכתי תיתי שיחייבו אותי לשלם מממוני וגם להטיל עלי חיובי מס של מחצית חלקי בחברה, שנעשה בעל כרחי. כשמלבד זאת אם בעתיד אמכור את החלק השייך לי אצטרך לשלם את המסים עבור חלקי, ומדוע שאשא במסים על חלקך, כאשר בארוע עתידי אם יקרה, אני לבדי אשא במס.

נוסיף ונאמר שאחוז זה של המס אף שהוא קבוע, הרי בעת מכירת חברה, כשהגיע מועד תשלום מס רווחי הון, בעלי החברה רשאים לקזז מסכומי המס, הוצאות שונות שהיו להם במשך השנים ובכך להפחית שיעור המס. שווי החברה בהפחתת שווי המס האמור להשתלם בפועל, זהו על פניו הסכום שצברו הצדדים ואותו יש לאזן. לאור האמור יש לקבל תחילה חוות דעת אקטוארית, מה היה גובה או אחוז המס, שהיה אמור להשתלם בפועל בעת מכירה שכזו. ולקבוע שסכום זה הוא הסכום הודאי לאיזון. לפיכך יש למנות אקטואר שיקבע מהו גובה המס שישולם בין אם האיש ימכור את

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חלקו ובין אם האשה תמכור את המניות שתקבל בעין, שיעור מס זה אמור היה להיות מופחת משווי החברה וזה הסכום שמוטל על הבעל להעביר לאשה כאיזון משאבים.

מאידך גיסא בקביעת האחוז להפחתה, יש מקום לדון בכל מקרה בנסיבותיו, ובמקרה זה אכן קבע בית הדין האזורי כי הסיכוי שהחברה תימכר אינה גדולה, משכך כנראה בפועל, מס לא ישולם ולכן שווי החברה היא כפי השמאות. ולכתחילה שני הצדדים היו מעדיפים להחזיק כל אחד במניותיו בחברה. אמנם מכיוון שדבר זה לא ראוי שיעשה, שמניות החברה המשפחתית יהיו בחלקם בבעלות האשה אחרי הגירושין, היה מקום לומר שיש להפחית כפשרה את אחוז שיעור המס שיופחת מחלק האשה. ומשכך היה נראה לאמוד את ההפחתה בסך מחצית מהמיסוי התאורטי שאולי ישלם האיש בעתיד.

אך למעשה נראה להכריע, שלמרות כל הספיקות למעשה אין מקום להטיל על הבעל להשתתף בתשלום המיסים, ונסביר הדברים, החברה שייכת לבעל ואין לאשה זכויות בגוף החברה. למרות זאת חוק יחסי ממון מחייב את הבעל לתת מחצית הזכויות שצבר, למרות שלולי החוק ומרצונו לא היה נותן. מעתה מכיוון שהמוחזק בפועל בנכסים הוא הבעל, והמוציאה מידו כפי קביעת המחוקק היא האשה. ניזל בתר הכלל הידוע והפשוט שהמוציא מחברו עליו הראיה, והבעל יוכל לאמר לאשה, אני חייב לערוך איזון ברכוש שצברתי, המחוקק קבע שהאיזון יהיה או בעין או בשוה כסף, משכך אני חפץ לתת המניות בעין תרצי תמכרי לצד ג' תרצי אני מוכרח לקנותם כפי הפסיקה הנזכרת. עם זאת אין את יכולה להוציא ממני סכום שהוא מעבר לשווין הרלוונטי של המניות, שמכירתן לי תגרור ארוע מס, משכך אין אפשרות לחייבני לשלם שוויה במזומן כפי השמאות אלא רק אחרי קיזוז סכום המס שיהיה נצרך לשלם במכירה שאת מוכרת לי.

על פי האמור מורה בית הדין כדלהלן:

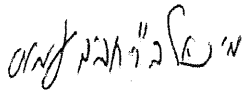
- (1) הערעור לגבי הפחתת שווי חברת [REDACTED] משווי החברה נדחה.
- (2) הערעור לגבי העברת מניות חברת [REDACTED] בעין נדחה.
- (3) הערעור לגבי שווי חברת [REDACTED] מתקבל ויש לקבל תחילה חוות דעת אקטוארית שתקבע תחילה מה יהיה שווי מס רווחי הון שיצטרכו הבעל או האשה לשלם עתה אם ימכרו את החברה בפועל.
- (4) לאחר קבלת חוות דעת זו יש להפחית מהסכום של שווי מחצית חלקו של הבעל (שהוא חלקה של האשה במסגרת איזון המשאבים) את מס רווחי ההון שהיה משולם בפועל על חלקה, אילו היה מדובר במכירה של חלקה של האשה (רבע משווי השמאות) אם הייתה נמכרת ע"י הבעל או ע"י האשה לצד ג' או לבעל.
- (5) אין חיוב בהוצאות. הערובה ששילם המערער תוחזר לו.

מדינת ישראל

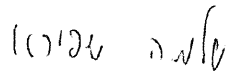
בתי הדין הרבניים

(6) פסק הדין מותר בפרסום בהשמטת שמות הצדדים.

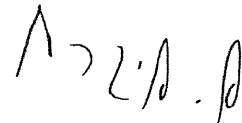
ניתן ביום כ"ג במרחשון התשפ"ג (17/11/2022).

הרב מיכאל עמוס

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

העתק מתאים למקור

בנימין שונם, המזכיר הראשי

נחתם דיגיטלית ע"י הרב מיכאל עמוס בתאריך 17/11/2022 14:28